

Sygn. akt V U 947/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 listopada 2022 r.

**Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w następującym składzie:**

Przewodniczący: Sędzia Urszula Sipińska-Sęk

Protokolant: st. sekr. sądowy Zofia Aleksandrowicz

po rozpoznaniu w dniu 24 listopada 2022 r. w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku K. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o emeryturę pomostową

na skutek odwołania K. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia (...) sygn.: (...)

oddala odwołanie;

VU 947/21

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił wnioskodawcy K. K. prawa do emerytury pomostowej. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że wnioskodawca wykazał staż pracy w warunkach szczególnych w ilości 20 lat, 24 dni w rozumieniu art. 32 ustawy emerytalnej. Przyczyną odmowy przyznania prawa do świadczenia było to, że wnioskodawca ani przed dniem ani po dniu 31 grudnia 2008 roku nie wykonywał prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 lub 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Od decyzji tej wnioskodawca odwołał się w dniu (...). Wniósł o jej zmianę i przyznanie mu prawa do emerytury pomostowej. W uzasadnieniu zakwestionował niezaliczenie mu przez organ rentowy do pracy w szczególnych warunkach okresu od 25 czerwca 1977 roku do 31 października 1979 roku, od 10 maja 1984 roku do 30 kwietnia 1989 roku, od 8 maja 1989 roku do 30 czerwca 2001 roku oraz od 18 stycznia 2006 roku do 30 listopada 2006 roku, podniósł bowiem że w okresie od 1 stycznia 2009 roku do 2021 roku także wykonywał pracę w warunkach szczególnych jako maszynista kotła.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca K. K., urodzony w dniu (...), złożył w (...) wniosek o emeryturę pomostową. Do wniosku załączył zaświadczenie, że od 8 maja 1989 roku do nadal jest zatrudniony w F. oraz świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze z 30 listopada 2006 roku.

W świadectwie Zakład (...) S.A w upadłości zaświadczył, że wnioskodawca w okresie od 8 maja 1989 roku do 30 czerwca 2001 roku oraz od 8 stycznia 2006 roku do 30 listopada 2006 roku w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie, eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych na stanowisku maszynisty kotła wymienione w wykazie A dziale II poz. 1 pkt 23 stanowiącym załącznik do zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 roku w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego.

(dowód: wniosek o emeryturę pomostową k. 1-2, świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze k. 7– w aktach ZUS)

Decyzją z dnia (...) organ rentowy odmówił wnioskodawcy prawa do emerytury pomostowej, wskazując, że wnioskodawca nie udowodnił 15 lat pracy w warunkach szczególnych, po dniu 31 grudnia 2008 roku nie wykonywał prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 lub 3 ustawy o emeryturach pomostowych, nie rozwiązał stosunku pracy. ZUS w decyzji tej podał, że wnioskodawca wykazał staż pracy w warunkach szczególnych w ilości 12 lat, 8 miesięcy i 26 dni (od 8 maja 1989 roku do 30 czerwca 2001 roku oraz od 18 stycznia 2006 roku do 30 listopada 2006 roku).

(dowód: decyzja z dnia (...) - k. 10 w aktach ZUS)

Wnioskodawca wniósł odwołanie od decyzji z (...). Do odwołania załączył świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych z 30 września 2019 roku wystawione przez (...) S.A w R. za okres od 25 czerwca 1977 roku do 31 października 1979 roku oraz świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych z 1 października 2019 roku wystawione przez (...) S.A Oddział (...) za okres od 10 maja 1984 roku do 30 kwietnia 1989 roku.

(dowód: odwołanie – k. 13 -15 akt ZUS, świadectwa – k. 18, 19 akt ZUS)

Decyzją z dnia (...) – w rozpatrzeniu odwołania wnioskodawcy - ZUS zmienił decyzję z (...) w ten sposób, że stwierdził, iż wnioskodawca wykazał staż pracy w warunkach szczególnych w ilości 20 lat i 24 dni (od 25 czerwca 1977 roku do 31 października 1979 roku, od 10 maja 1984 roku do 30 kwietnia 1989 roku, od 8 maja 1989 roku do 30 czerwca 2001 roku oraz od 18 stycznia 2006 roku do 30 listopada 2006 roku) i ponownie odmówił wnioskodawcy prawa do emerytury pomostowej, wskazując, że wnioskodawca po dniu 31 grudnia 2008 roku nie wykonywał prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 lub 3 ustawy o emeryturach pomostowych i nie rozwiązał stosunku pracy.

(dowód: decyzja z dnia (...) - k. 12 w aktach ZUS)

Wnioskodawca wniósł odwołanie od decyzji z (...).

(dowód: odwołanie – k. 25-27 akt ZUS)

Wyrokiem z dnia 22 września 2020 roku Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. w sprawie V U 1468/19 oddalił odwołanie K. K. od decyzji z (...) i od decyzji (...) z uwagi na nierozwiązanie stosunku pracy.

(dowód: wyrok z uzasadnieniem – k. 66–71 akt ZUS)

Apelacja wnioskodawcy od tego wyroku została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 14 kwietnia 2021 roku w sprawie III AUa 2124/20

(dowód: wyrok – k. 76 akt ZUS)

W dniu 2 lipca 2021 roku K. K. złożył ponowny wniosek o emeryturę pomostową. Do wniosku załączył świadectwo pracy z 30 czerwca 2021 roku wystawione przez (...) Spółkę z o.o. w R., z którego wynika, że wnioskodawca był zatrudniony w tym zakładzie w okresie od 18 stycznia 2006 roku do 30 czerwca 2021 roku na stanowisku maszynisty kotła, maszynisty urządzeń przemysłowych, monter sieci ciepłych i urządzeń przemysłowych, robotnika gospodarczego. Pracodawca nie potwierdził w świadectwie wykonywania przez wnioskodawcę w tym okresie pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

(dowód: wniosek- 89-91 akt ZUS, świadectwo – k. 92 akt)

K. K. w okresie od dnia 1 września 1974 roku do dnia 31 października 1979 roku był zatrudniony na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy w Zakładach (...) w R., początkowo jako uczeń przyzakładowej szkoły zawodowej, a następnie od dnia 25 czerwca 1977 roku jako ślusarz w wydziale (...).

Do stałych obowiązków wnioskodawcy należała obsługa maszyn gwoździarskich: ustawianie maszyn i produkcja gwoździ. Gwoździe były produkowane z drutu ciągnionego zamocowanego na specjalnych belach, które wnioskodawca montował na specjalnym kołowrocie. Po jego uruchomieniu drut był wciągany do maszyny gwoździarskiej, przechodził przez prostownik, który prostował drut, a następnie nożyce odcinały łeb gwoździa i maszyna wyrzucała gotowe gwoździe do metalowych skrzynek. Wnioskodawca musiał wymieniać młotki i nożyce ucinające w maszynach gwoździarskich.

Następca prawny pracodawcy (...) S.A. wystawiła wnioskodawcy w dniu 30 września 2019 roku świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych, z którego wynika, że w okresie od 25 czerwca 1977 roku do 31 października 1979 roku wnioskodawca wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przy bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń oraz prace budowlano-montażowe i budowlano remontowe na oddziałach (...), w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku na stanowisku ślusarza wymienione w wykazie A dziale XIV poz. 25 pkt 1 zarządzenia Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z 30 marca 1985 roku.

(dowód: świadectwo pracy z 2.11.1979r. – k. 4 akt ZUS, świadectwo pracy w warunkach szczególnych z 30.09.2019 r. – k. 18 akt ZUS, , zeznania wnioskodawcy- protokół rozprawy z 11 maja 2022 roku)

W okresie od dnia 16 listopada 1979 roku do dnia 19 kwietnia 1984 roku wnioskodawca był zatrudniony na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy w Fabryce (...) na stanowisku tokarz- ślusarz, przy czym w okresie od dnia 20 kwietnia 1982 roku do dnia 11 kwietnia 1984 roku odbywał zasadniczą służbę wojskową. Wnioskodawca nie podjął pracy w zakładzie po powrocie z wojska.

(dowód: świadectwo pracy z 19.04.1984r. – k. 5 akt ZUS)

W okresie od dnia 10 maja 1984 roku do dnia 30 kwietnia 1989 roku skarżący zatrudniony był na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) z siedzibą w R. na stanowisku:

- od dnia 10 maja 1984 roku do dnia 27 października 1985 roku ślusarza- wyrównywacza tarcz szlifierskich, na którym to stanowisku wykonywał prace przy szlifowaniu lub ostrzeniu wyrobów i narzędzi metalowych oraz przy polerowaniu mechanicznym wymienione w Wykazie A Dziale III (w hutnictwie i przemyśle metalowym) poz. 78 pkt 6;

Wnioskodawca w tym okresie obsługiwał maszyny, które służyły do zrywania i zakładania kół w młynach węglowych, które rozdrabniały węgiel przy kotle parowym w Elektrowni (...). Jedno koło ważyło 25 ton.

- od dnia 28 października 1985 roku do dnia 31 marca 1987 roku na stanowisku monterów kotłów i urządzeń pomocniczych wykonywał prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie, eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych wymienione w wykazie A dziale II poz. 1 pkt 29;

- od dnia 1 kwietnia 1987 roku do dnia 30 kwietnia 1989 roku na stanowisku monterów młynów węglowych wykonywał prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie, eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych na stanowisku maszynisty kotła wymienione w wykazie A dziale II poz. 1 pkt 30.

Następca prawny pracodawcy (...) S.A Oddział (...) wystawił wnioskodawcy w dniu 1 października 2019 roku świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych za w/w okres.

(dowód: świadectwa pracy k-6 akt ZUS, świadectwo pracy w warunkach szczególnych – k. 19 akt ZUS, , zeznania wnioskodawcy- protokół rozprawy z 11 maja 2022 roku)

W okresie od dnia 8 maja 1989 roku do dnia 30 listopada 2006 roku wnioskodawca był zatrudniony na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy w Zakładach (...) w R., gdzie w okresie od 8 maja 1989 roku do 30 czerwca 2001 roku oraz od dnia 18 stycznia 2006 roku do dnia 30 listopada 2006 roku wykonywał prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie, eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych na stanowisku maszynisty kotła wymienione w wykazie A dziale II poz. 1 pkt 23 stanowiącym załącznik do zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 roku w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego.

Wnioskodawca pracował w (...) jako maszynista kotła.

(dowód: świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze k. 7– w aktach ZUS, angaże – akta osobowe)

Z dniem 1 grudnia 2006 roku pracodawcą wnioskodawcy stało się Przedsiębiorstwo (...) Spółka z o.o. w C. na skutek przejścia na jego rzecz w trybie art. 231 k.p. Zakładu (...) w R..

(dowód: zawiadomienie z 30 listopada 2006 roku – k. 44 akt osobowych)

Wnioskodawca po przejściu zakładu pracy cały czas pracował jako maszynista kotła w (...).

Od dnia 1 lutego 2008 roku zmieniła się nazwa stanowiska pracy wnioskodawcy na stanowisko maszynisty kotła, maszynisty urządzeń przemysłowych, monterów sieci ciepłych i urządzeń przemysłowych oraz robotnika gospodarczego.

Charakter pracy wnioskodawcy nie uległ zmianie, zmieniła się tylko nazwa stanowiska pracy.

Do obowiązków wnioskodawcy na tym stanowisku należało:

-prowadzeniu ruchu kotła wodnego, utrzymywanie określonych parametrów wody, regulacja ilości paliwa, powietrza i wody podawanych do kotła i utrzymywanie prawidłowego procesu spalania; likwidacja zakłóceń występujących w pracy kotła; czyszczenie powierzchni grzewczych w ruchu lub w czasie postoju kotła; prowadzenie zapisów ruchu kotła;

-obsługiwanie urządzeń do zasilania kotłów w paliwo stałe oraz urządzeń do usuwania popiołu i żużła;

-obsługa suwnicy i transport miazgi węglowej i żużla na składowiskach

- montowanie instalacji c.o. i ciepłej wody w obiektach, sieci ciepłych podziemnych i nadziemnych oraz układanie i montowanie rurociągów przemysłowych, instalacji sanitarnych, kotłów c.o., urządzeń pompowni, rozdzielni ciepła, urządzeń do oczyszczania i uzdatniania wody;

(dowód: aneks do umowy o pracę z 1 lutego 2008 roku – k. 56 akt osobowych, zaświadczenie – k. 57 akt osobowych, zakres obowiązków z 1.02.2008 roku – k. 58 akt osobowych)

Z dniem 1 stycznia 2012r. wnioskodawca został zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na mocy porozumienia stron przez (...) Spółka z o.o. w R.. Warunki pracy nie uległy zmianie. Wnioskodawca cały czas pracował w (...) i miał taki sam zakres obowiązków.

(dowód: aneks do umowy o pracę - akta osobowe cz. (...) k.83)

Z dniem 1 listopada 2013r. (...), w której pracował wnioskodawca, jako zorganizowana część Przedsiębiorstwa (...) została przejęta w trybie art. 231 k.p. przez (...) Sp. z o.o. w R.. Warunki pracy nie uległy zmianie. Wnioskodawca cały czas pracował w (...) i miał taki sam zakres obowiązków. Wnioskodawca pracował tam do 30 czerwca 2021 roku, z tym że w pełnym wymiarze czasu pracy od 1 listopada 2013 roku do 31 maja 2020 roku oraz od 1 września 2020 roku do 30 czerwca 2021 roku.

(dowód: zawiadomienie o przejęciu – k. 90 akt osobowych)

Pracodawca nie wystawił wnioskodawcy za okres zatrudnienia od 1 grudnia 2006 roku do 30 czerwca 2021 roku świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

(...) Sp. z o.o. w R. w piśmie z 29 lipca 2019 roku stwierdził, że K. K. nie pracował na stanowisku bezpośrednio przy sterowaniu blokami energetycznymi wytwarzającymi energię ciepłą.

(dowód: świadectwo pracy z 30 czerwca 2021 roku – k. 92 akt ZUS, pismo z 29 lipca 2019 roku – w aktach osobowych)

Wnioskodawca legitymuje się stażem pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 32 ustawy o emeryturach z FUS w łącznym wymiarze 20 lat i 24 dni. Taką pracę wnioskodawca wykonywał w okresach:

- od 25 czerwca 1977 roku do 31 października 1979 roku,

- od 10 maja 1984 roku do 30 kwietnia 1989 roku,

- od 8 maja 1989 roku do 30 czerwca 2001 roku

- od 18 stycznia 2006 roku do 30 listopada 2006 roku

(okoliczność bezsporna – zaskarżona decyzja, odpowiedź na odwołanie)

W okresie od dnia 8 maja 1989 roku 30 czerwca 2001 roku oraz od 18 stycznia 2006 roku do 30 czerwca 2021 roku wnioskodawca pracował w (...). Jego charakter pracy był cały czas taki sam. Z tym, że w okresie od 8 maja 1989 roku do 31 stycznia 2008 roku pracował na stanowisku maszynisty kotła, a od dnia 1 lutego 2008 roku na stanowisku maszynisty kotła, maszynisty urządzeń przemysłowych, monterzy sieci ciepłych i urządzeń przemysłowych oraz robotnika gospodarczego. Charakter pracy wnioskodawcy pomimo zmiany nazwy stanowiska pracy nie uległ zmianie. Na tym stanowisku wnioskodawca pracował do rozwiązania stosunku pracy 30 czerwca 2021 roku

Do stałych podstawowych obowiązków skarżącego należało obsługa wysokoprężnego przemysłowego kotła parowego (...) na paliwo stałe (miał) wraz z urządzeniami pomocniczymi. Kocioł wytwarzał parę wodną, która służyła do produkcji (...) w zakładzie pracy oraz do ogrzewania budynków zakładowych oraz osiedla mieszkaniowego. Para wodna z kotła służyła też do zasilania turbiny elektrycznej, dzięki czemu zakład miał własną energię elektryczną.

Kocioł był piecem o dużych gabarytach 6 metrów szerokości 10 metrów długości i wysokości 30 metrów.

Wnioskodawca musiał utrzymywać odpowiednie parametry na kotle.

Kocioł znajdował się w kotłowni. W kotłowni były 3 kotły. Każdy kocioł był obsługiwany przez jedną osobę.

W czasie postojów wnioskodawca zajmował się remontami kotłów. W czasie zimy co miesiąc był jakiś kocioł do remontu. Taki remont trwał 3-4 dni. Latem były remonty generalne kotłów, które trwały ok. miesiąca.

W kotłowni panowało duże zapylenie i hałas.

Wnioskodawca pracował w systemie 3-zmianowym.

(dowód: zeznania świadków: M. M. oraz M. K. – protokół rozprawy z 3 marca 2022 roku, zeznania wnioskodawcy-protokół rozprawy z 11 maja 2022 roku).

Kocioł parowy (...), jest kotłem w pełni zautomatyzowanym, tj. nawęglanie (dostarczanie paliwa) odbywa się za pomocą przenośników mechanicznych, podobnie jak odzuzłanie (tj. odprowadzanie z rusztu kotła pozostałości po spalaniu paliwa. Kocioł (...) jest dużym kotłem rusztowym, rurowym. Jego powierzchnia grzewcza jest znaczna. Praca przy ręcznym oczyszczaniu ekranów orurowania przestrzeni paleniska nie jest pracą wykonywaną wewnątrz kotłów o bardzo małej kubaturze, nie jest to również przestrzeń po substancjach niebezpiecznych;

Blok energetyczny to turbogenerator (turbozespół- turbina parowa + generator prądu przemiennego) współpracujący z kotłem parowym, stanowiący autonomiczny system energetyczny w (...) kondensacyjnej lub elektrociepłowni, wraz z indywidualnymi systemami dostarczania do kotła paliwa i powietrza, odprowadzenia spalin i popiołu, oraz wyprowadzenia energii elektrycznej. Służy on wspólnemu celowi, jakim jest przetwarzanie energii. W elektrowniach ciepłych blokowych charakteryzuje się tym, że urządzenia podstawowe z punktu widzenia przetwarzania energii występują w układzie: I kocioł, I turbina, I generator.

Poziom sterowania blokiem obejmuje funkcje decyzyjne, informacyjne, sterownicze, blokad i zabezpieczeń w odniesieniu do bloku energetycznego oraz koordynację działania układów sterujących niższego poziomu. Wnioskodawca nie zajmował się sterowaniem procesem technologicznym, jak też nie był operatorem pulpitu sterowniczego urządzeń technologicznych wielofunkcyjnych i wielozadaniowych.

Sterowanie wszystkimi urządzeniami bloków energetycznych odbywa się z nastawni blokowych (jedna dla dwóch bloków). Centrum sterowania ruchem (...) stanowi nastawnia Dyżurnego Inżyniera (...) (...) ((...)).

Praca wnioskodawcy przy obsłudze kotła przemysłowego parowego wysokopięnego (...) na stanowisku maszynisty kotła polegająca na utrzymywaniu parametrów kotła, nie była pracą w szczególności warunkach lub w szczególnym charakterze wymienioną w załączniku nr 1 lub 2 Ustawy o Emeryturach Pomostowych.

Wnioskodawca pracując w (...) nie wykonywał prac:

-bezpośrednio przy obsłudze wielkich pieców oraz pieców stalowniczych lub odlewniczych o których mowa w załączniku nr 1, poz. 6 do ustawy o emeryturach pomostowych, ponieważ wielkie piece są to urządzenia inne niż kotły parowe,;

-bezpośrednio przy ręcznym załadunku lub wyładunku pieców komorowych wyrobami ogniotrwałymi, o których mowa w załączniku nr 1, poz. 16 do ustawy o emeryturach pomostowych, ponieważ to urządzenia inne niż kotły parowe, a nadto wnioskodawca nie pracował przy ręcznym załadunku bądź rozładunku wyrobów ogniotrwałych,;

-wewnątrz system, kotłów, a także zbiorników o bardzo małej kubaturze po substancjach niebezpiecznych o których mowa w załączniku nr 1, poz. 30 do ustawy o emeryturach pomostowych, ponieważ kocioł (...) nie jest zbiornikiem o

bardzo małej kubaturze po substancjach niebezpiecznych, a nadto wnioskodawca nie wykonywał stale pracy wewnątrz kotła,;

-bezpośrednio przy sterowaniu blokami energetycznymi wytwarzającymi energię elektryczną lub ciepłą, o których mowa w załączniku nr 2, poz. 16 do ustawy o emeryturach pomostowych, gdyż wnioskodawca nie zajmował się sterowaniem procesem technologicznym,

(dowód: opinia biegłego ds. bhp – k. 49-59 akt)

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1924 ze zm.), dalej jako ustawa, prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

1. urodził się po dniu 31 grudnia 1948 roku;
2. ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
3. osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
4. ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
5. przed dniem 1 stycznia 1999 roku wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych;
6. po dniu 31 grudnia 2008 roku wykonywał prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
7. nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy (w brzmieniu obowiązującym do 20 kwietnia 2022 roku).

Prawo do emerytury pomostowej, zgodnie z art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych, przysługuje również osobie, która:

1. po dniu 31 grudnia 2008 roku nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
2. spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;
3. w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Warunkiem skutecznego ubiegania się o emeryturę pomostową, w świetle wykładni językowej art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych, jest zatem m.in. legitymowanie się określonym stażem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych lub w rozumieniu dotychczasowych przepisów oraz kontynuowanie pracy w tych warunkach po wejściu w życie ustawy, a więc po dniu 31 grudnia 2008 roku, jednak w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy.

Natomiast w przypadku kiedy osoba ubiegająca się o emeryturę pomostową nie legitymuje się pracą w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze po dniu 31 grudnia 2008 roku w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy i

legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy "szczególnej" według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do emerytury pomostowej jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy (okres prac) można kwalifikować w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów jako prace w warunkach szczególnych (art. 3 ust. 1 ustawy) lub o szczególnym charakterze (art. 3 ust. 3 ustawy). Innymi słowy brak podstaw prawnych do przyznania emerytury pomostowej ubezpieczonemu, którego dotychczasowy okres pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, dziś nie może być tak kwalifikowany (tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2012 r., sygn. akt II UK 164/11). Warunek legitymowania się przez ubezpieczonych, którzy po dniu 31 grudnia 2008 roku nie wykonywali pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, wyłącznie okresem takiej właśnie pracy (to jest pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy), przypadającym przed dniem 1 stycznia 2009 roku został jasno wyrażony i wynika wprost z literalnego brzmienia art. 49 pkt 3 ustawy.

W przedmiotowej sprawie wnioskodawca spełnił warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 ustawy o emeryturach pomostowych, albowiem urodził się on po dniu 31 grudnia 1948 roku, ma uznany przez organ rentowy staż pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze wynoszący ponad 15 lat w rozumieniu art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ukończył 60 lat i legitymuje się okresem składkowym i nieskładkowym przekraczającym 25 lat, przed dniem 1 stycznia 1999 roku wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze oraz nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Przyczyną odmowy przyznania wnioskodawcy prawa do emerytury pomostowej było uznanie przez ZUS, że wnioskodawca po 31 grudnia 2008 roku nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, a praca wykonywana do 31 grudnia 2008 roku nie kwalifikuje się do pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Prace w szczególnych warunkach – zgodnie z art. 3 ust 1 ustawy o emeryturach pomostowych - to prace związane z czynnikami ryzyka wymienionymi w art. 3 ust 2 ustawy, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy.

Z kolei prace o szczególnym charakterze – zgodnie z art. 3 ust. 3 ustawy o emeryturach pomostowych - to prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się; wykaz prac o szczególnym charakterze określa załącznik nr 2 do ustawy.

Wnioskodawca nie dysponował świadectwem pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych, a jedynie świadectwem pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 32 ustawy emerytalnej.

W takiej sytuacji to na skarżącym spoczywał ciężar dowodu z art. 6 k.c. wykazania, że wykonywał prace w warunkach szczególnych w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Wnioskodawca nie sprostował temu obowiązkowi.

Należy podnieść, że charakter pracy wnioskodawcy w okresie od dnia 8 maja 1989 roku do 30 czerwca 2001 oraz od 18 stycznia 2006 roku do 30 czerwca 2021 roku był niezmienny, pomimo zmiany nazwy stanowiska pracy z maszynisty

kotła od dnia 1 lutego 2008 roku na stanowisku maszynisty kotła, maszynisty urządzeń przemysłowych, montera sieci ciepłych i urządzeń przemysłowych oraz robotnika gospodarczego. Wnioskodawca pracował cały czas w (...)

Skarżący cały czas – jak wynika z zeznań świadków i wnioskodawcy - obsługiwał wysokopiętne zautomatyzowane kotły przemysłowe wodne na paliwa stałe, które dostarczały parę do produkcji mebli, zasilania zakładu w energię elektryczną oraz do ogrzewania zakładu i budynków mieszkalnych na osiedlu mieszkaniowym.

Zakres obowiązków wnioskodawcy na stanowisku maszynisty kotła w okresie od dnia 8 maja 1989 roku do 30 czerwca 2001 oraz od 18 stycznia 2006 roku do 30 czerwca 2021 roku odpowiada pojęciu pracy przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie, eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych, która wymieniona jest w wykazie A dziale II poz. 1 zał. do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku jako praca w warunkach szczególnych zgodnie z art. 32 ustawy emerytalnej.

Tak też zakwalifikował pracę wnioskodawcy jego pracodawca w świadectwie pracy w warunkach szczególnych z dnia 30 listopada 2006 roku za okres pracy od dnia 8 maja 1989 roku do 30 czerwca 2001 oraz od 18 stycznia 2006 roku do 30 listopada 2006 roku, czego ZUS nie kwestionował.

Nie jest to jednak wystarczające do nabycia przez skarżącego prawa do emerytury pomostowej. Wynika to stąd, że wykonywane przez skarżącego prace nie są jednocześnie pracami w szczególnym charakterze lub w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Za prace w warunkach szczególnych ustawodawca w zał. nr 1 i za prace w szczególnym charakterze w zał. nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych ustawodawca uważa jedynie:

- zał. nr 1 pkt 6 – prace bezpośrednio przy obsłudze wielkich pieców,
- zał. nr 1 pkt 30 prace wewnątrz cystern, kotłów, a także zbiorników o bardzo małej kubaturze;
- załącznik nr 2. pkt 13 - prace przy bezpośrednim sterowaniu procesami technologicznymi mogącymi stwarzać zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej ze skutkami dla bezpieczeństwa publicznego;
- zał. nr 2 pkt 14 - prace przy bezpośrednim sterowaniu procesami technicznymi mogącymi spowodować awarię techniczną z poważnymi skutkami dla bezpieczeństwa publicznego).
- zał. nr 2 pkt 16 - prace bezpośrednio przy sterowaniu blokami energetycznymi wytwarzającymi energię elektryczną lub ciepłą

Wnioskodawca – jak wynika z podzielonej przez Sąd opinii biegłego ds. bhp - takich prac nie wykonywał. I to nie tylko w okresie od dnia 18 stycznia 2006 roku do dnia 30 czerwca 2021 roku, jak zawężił ten okres w opinii biegły ds. bhp, ale w całym okresie pracy wnioskodawcy w (...), w którym wykonywał obowiązki maszynisty kotła przemysłowego parowego (bo te były cały czas niezmiennie) tj. także w okresie od dnia 8 maja 1989 roku do 30 czerwca 2001 roku.

Wprawdzie wnioskodawca wykonywał w czasie przestoju prace remontowe, a tym także wewnątrz kotłów, to jednak nie były to prace w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych jako wymienione w zał. nr 1 pkt 30, gdyż kocioł parowy (...) nie jest zbiornikiem o bardzo małej kubaturze. Wręcz przeciwnie jest to zbiornik o dużych gabarytach Ponadto prace te wnioskodawca wykonywał w spornym okresie tylko w razie awarii kotłów lub okresowych przeglądów, a nie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, co wyklucza zaliczenie spornego okresu do pracy w warunkach szczególnych, nawet gdyby był to kocioł o bardzo małych gabarytach.

Praca wnioskodawcy przy obsłudze kotła przemysłowego (...) nie była pracą wymienioną w zał. nr 1 pkt 6 ustawy o emeryturach pomostowych tj. pracą bezpośrednio przy obsłudze wielkich pieców, pieców stalowniczych lub odlewniczych. Kocioł parowy (...) nie odpowiada bowiem definicji wielkiego pieca. Nie jest to również piec stalowniczy ani odlewniczy.

Jak wyjaśnił biegły ds. bhp wielki piec to piec szybowy do wytapiania surówki ze wsadu składającego się z rudy żelaza z dodatkiem koksu i topników. Wielki piec ma gruszkowaty kształt dwóch stożków ściętych złączonych podstawami. Cała konstrukcja ma około 40 metrów wysokości. Wsad zasypuje się od góry, przez zamykany otwór zwany gardzielą. Część pieca tworzona przez górny stożek nazywa się szybem i jest zasobnikiem surowca. Koks pełni rolę paliwa oraz reduktora tlenków żelaza. Proces palenia podtrzymywany jest powietrzem włączanym szeregiem dysz usytuowanych na poziomie złączenia podstaw stożków. Topniki ułatwiają oddzielenie od metalu zawartych w rudzie zanieczyszczeń i skały płonnej (nieużytecznej części kopaliny). Stopiony metal zwany surówką zbiera się w części tworzonej przez stożek dolny zwanej garem. Niepożądane składniki wsadu w wyniku reakcji z topnikami i tlenem z atmosfery pieca tworzą żużel, który również spływa do gara i jako lżejszy, unosi się na powierzchni surówki. Co pewien czas surówka i żużel odprowadzane są z pieca przez oddzielne otwory spustowe. Wydajność wielkiego pieca to 2 do ponad 10 tysięcy ton surówki na dobę. Oprócz żużła produktem ubocznym jest gaz wielkopieczowy, będący mieszaniną tlenku węgla, azotu i dwutlenku węgla. Gaz ten, spalany w nagrzewnicach, służy do ogrzewania wdmuchiwanego powietrza, co znacznie podnosi efektywność procesu. Wielki piec pracuje w procesie ciągłym, od rozpalenia do wygaszenia pieca upływa kilka lat, a przerwanie pracy jest zwykle wymuszone uszkodzeniem wyłożenia ogniotrwałego.

Z porównania ww. urządzeń, tj. wielkiego pieca oraz pieców stalowniczych lub odlewniczych i pieca komorowego z kotłami parowymi i wodnymi wynika, że oba rodzaje urządzeń służą zupełnie różnym celom — pierwsze do topienia metali (w metalurgii), wypalania ceramiki, drugie do wytwarzania pary wodnej i ciepła (w przemyśle i energetyce). Podobnie zupełnie różna jest obsługa obu rodzajów urządzeń technicznych, jak też różne są wymagania dotyczące osób tą pracę wykonujących. Różne są również warunki wykonywania takich prac. Wykonywane przez wnioskodawcę prace w zakładzie nie były pracami bezpośrednio przy sterowaniu procesami technologicznymi mogącymi stwarzać zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej ze skutkami dla bezpieczeństwa publicznego określonymi w załączniku nr 2 pkt. 13 do ustawy o emeryturach pomostowych ani pracami przy bezpośrednim sterowaniu procesami technicznymi mogącymi spowodować awarię techniczną z poważnymi skutkami dla bezpieczeństwa publicznego (zał. nr 2 pkt 14).

Wnioskodawca niewątpliwie bezpośrednio sterował procesami technologicznymi lub technicznymi, gdyż jako je pracownik obsługiwał kocioł przemysłowy parowy (...) i stale kontrolował jego parametry, reagując na wszelkie odchylenia, a także podejmował działania korygujące. W piśmiennictwie zwrócono jednak uwagę, że konieczne jest istnienie związku przyczynowego między sterowaniem procesem technologicznymi lub technicznym a możliwością spowodowania awarii (B. Gudowska, K. Ślebzak (red.), Emerytury i renty z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Emerytury pomostowe. Komentarz, (...) 2013, s. 923). Zatem konieczne jest stwierdzenie, że wykonywanie przez pracownika obowiązków przy obsłudze takich urządzeń, maszyn lub instalacji może grozić poważną awarią techniczną lub przemysłową ze skutkami dla bezpieczeństwa publicznego.

Prace przy bezpośredniej obsłudze zakładowego przemysłowego kotła parowego nie stwarzają zagrożenia wystąpienia poważnej awarii przemysłowej lub technicznej ze skutkami dla bezpieczeństwa publicznego. Awarie kotłów przemysłowych obsługiwanych przez skarżącego zdarzały się często, ale nie wiązało się to z poważną awarią przemysłową lub techniczną i nie stwarzało zagrożenia dla bezpieczeństwa publicznego.

Wnioskodawca nie wykonywał też prac bezpośrednio przy sterowaniu blokami energetycznymi wytwarzającymi energię elektryczną lub ciepłą wymienionych w zał. nr 2 pkt 16 do ustawy o emeryturach pomostowych. Blok energetyczny to turbogenerator, który składa się z kotła, turbiny i generatora i służy przetwarzaniu energii. Sterowanie blokiem energetycznym odbywa się z nastawni blokowych (jedna dla dwóch bloków). Centrum sterowania ruchem (...) stanowi nastawnia Dyżurnego Inżyniera (...) (...) (...). Wnioskodawca nie sterował blokiem energetycznym, a jedynie kotłem parowym, który stanowił li tylko część bloku energetycznego.

Sąd - postanowieniem z dnia 24 listopada 2022 roku - oddalił wniosek skarżącego o przeprowadzenie dowodu z uzupełniającej opinii biegłego ds. bhp, gdyż zgłoszone zarzuty, nie miały znaczenia dla rozpoznania sprawy. Zadziwiające jest pytanie o dokumenty na podstawie których biegły wydał opinię, z uwagi na fakt, iż biegły szczegółowo w opinii wyszczególnił dokumenty, na których się oparł. Co więcej w każdej sprawie biegły wydaje opinię na

podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy i dokumentach zał. do sprawy. W niniejszej sprawie takimi dokumentami były akta ZUS oraz akta osobowe skarżącego. Zawodowy pełnomocnik skarżącego nie złożył po opinii biegłego nowej dokumentacji, a zatem brak było podstaw do uzupełniania opinii. Biegły w opinii podstawowej wystarczająco wyjaśnił dlaczego praca wnioskodawcy nie jest pracą w rozumieniu art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Nie było również celowym zlecenie biegłemu wydania opinii na okoliczność, czy pozostałe okresy pracy skarżącego były okresami pracy w rozumieniu art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Gdyby bowiem nawet wnioskodawca wykonywał w tych pozostałych okresach zatrudnienia tj. w okresie od 25 czerwca 1977 roku do 31 października 1979 roku oraz od 10 maja 1984 roku do 30 kwietnia 1989 roku takie prace, to z uwagi na zbyt krótki okres tych prac tj. poniżej 15 lat, ewentualne zaliczenie tego okresu do szczególnego stażu pracy w rozumieniu art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych, nie wpłynęłoby na prawidłowość zaskarżonej decyzji. Należy bowiem przypomnieć skarżącemu, że Sąd ustalił w niniejszej sprawie, że w okresie od 8 maja 1989 roku do 30 czerwca 2001 roku oraz od 18 stycznia 2006 roku do 30 czerwca 2021 roku nie wykonywał on pracy w rozumieniu art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Z uwagi na to, że wnioskodawca nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych po dniu 31 grudnia 2008 roku w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, nie można mu do szczególnego stażu zaliczyć prac w szczególnych warunkach wg przepisów dotychczasowych tj. w rozumieniu art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Ponieważ skarżący po dniu 31 grudnia 2008 roku nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, a jednocześnie nie legitymuje się szczególnym stażem pracy przed 31 grudnia 2008 roku w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych wynoszącym co najmniej 15 lat, to nie spełnił on wszystkich przesłanek, od których zależy prawo do emerytury pomostowej.

Prace, które wnioskodawca wykonywał przed 31 grudnia 2008 roku, zaliczone przez ZUS do prac w warunkach szczególnych, są bowiem wyłącznie takimi pracami wg art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a nie według art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych

Przypomnieć należy, że przepisy regulujące system zabezpieczenia społecznego ze względu na swoją istotę i konstrukcję podlegają wykładni ścisłej. Nie powinno się więc stosować do nich wykładni celowościowej, funkcjonalnej lub aksjologicznej w opozycji do wykładni językowej, jeżeli ta ostatnia prowadzi do jednoznacznych rezultatów interpretacyjnych. Ustawa o emeryturach pomostowych zastąpiła przepisy ustawy o emeryturach i rentach z FUS określające zasady przyznawania emerytur w niższym wieku pracownikom zatrudnionym w szczególnych warunkach pracy lub w szczególnym charakterze - nowymi regulacjami, określającymi zasady nabywania wcześniejszych emerytur z tytułu tego rodzaju pracy. Ustawa ma charakter przejściowy ograniczając prawo do uzyskania emerytury pomostowej do osób urodzonych po 31 grudnia 1948 roku, które pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS) rozpoczęły przed 1 stycznia 1999 r. (zob. art. 4 pkt 5 ustawy). Wykaz prac określonych w art. 3 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach pomostowych jest zamknięty i nie podlega uzupełnieniu, co oznacza, że cech pracy o szczególnym charakterze lub w szczególnych warunkach nie mogą posiadać inne prace, choćby sposób ich wykonywania i ich jakość mogła obniżyć się z wiekiem (por. wyrok WSA w Poznaniu z dnia 29 czerwca 2011 r., IVSA/Po335/11, wyrok WSA w Lublinie z dnia 18 listopada 2010 r., III SA).

Wskazać należy, że ustawodawca w istocie znacznie zawęził w ustawie o emeryturach pomostowych prace, które uznaje za wykonywane w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w porównaniu z pracami zawartymi w wykazach, załącznikach do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 ze zm.). Nie wszystkie prace zawarte w rozporządzeniu znalazły się w załącznikach do ustawy o emeryturach pomostowych. A zatem pracodawca powinien był dostosować wykaz do obowiązującej ustawy. Okoliczność ta ma jednak drugorzędne znaczenie, to samo dotyczy tego, czy pracodawca opłacał składki na Fundusz Emerytur

Pomostowych po zakwalifikowaniu danego zatrudnienia do pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. O szczególnym charakterze pracy nie decyduje zakwalifikowanie pracy na określonym stanowisku przez pracodawcę do wykazu prac w szczególnych warunkach lub charakterze, czy też opłacanie składek na Fundusz Emerytur Pomostowych, ale to, czy pracownik rzeczywiście wykonuje pracę wymienioną w załączniku nr 1 lub 2 do ustawy o emeryturach pomostowych.

Biorąc pod uwagę, że wnioskodawca nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach ani w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.